NUM XLIV.

GAZETY WILENSKIE

w SOBOTĘ DNIA 28. PAŹDZIERNIKA ROKU 1780.

Z POLSKI.

Z Warszawy d. 18. Października.

W przeszłą Sobotę, po zagaieniu przez Jmci Pana Marszałka Seymowego Sessyi, wykonali zaraz przysięgę obrani na Sessyach Prowincyonalnych Sędziowie Seymowi, którzy są:

Z Prow: Wielkopol: JJ PP. August: Gorzeński Rotm: Kawal: Narod: Sokolnicki Gener: Adiut: J. K. Mci; Mołzczyński Szamb: J. K. Mci; Stawiski Podsę: Ziem: Sier: Malczewski Sta Dębs: Ośniałowski Stol: Dobrz: Urulki Szamb: J. K. Mci: Zorawski Reg: Wyszogr: Łempicki Sta: Roz: Drewnowsk Podcz: Łomżyń:

Z Prow: Małop: JJ. PP. Konarski Major Artyl: Kor: Popiel Sędz: Grodz Nowom: Rybiński Podkomorzyc Kiiow: Maniecki Pis: Kor: Xże Mich: Lubomirski Wdzic Kiiow: Orłowski Podstar: Grodz: Kam, Jezierski Miecz: Łukow: Hryniewicki Sędz: Ziem Łom: Kordysz Pis: Ziem. Ciefzkowski Chor: Włodz:

Z Prow: W. X. Lit: Buchowiecki Podwoiew: Wileń: Jelski

Chor: Grodzień; Jagmin Ciw: Tędziagol: Tyzenhauz Chor: Wileń: Ciechanowiecki Generał Adiut: Obuchowicz Podwoiew: Nowogr: Chomiński Brygad: Hryniewicz Poſ: Rzeczyc: Karwowſki Sta Auguſtow:

Po wykonaniu pomienioney przyſięgi czytane były od Jmci Pana Sekretarza W. W. X. Lit: *Pacta Conventa*, a po nich od Jmci Xiędza PodkanclerzegoKor: *Propozycye od Tronu*, których treść ieſt naſtępuiąca:

I. Aby Przezacne Stany determinowałyſię do obmyślenia Penſyi i dla podeymuiących Funkcye Deputackie.

II. Gdyſię ukazuie potrzeba Pogranicznych Sędziów na *Białoruſkim, Auſtryackim, i Pruſkim* Pograniczu, wynika też potrzeba obmyślenia dla nich równey iak dawnym Pogranicznym Sędziom opłaty.

III. Niektórych Staroſtw Grodowych dochody, nie doſtarczaią na utrzymanie Grodow, Archiwów, Wieńzień publicznych, wyżywienia więźniów, żołdu i ubioru żołnierzy Grodzkich; a zatym, zchwytanych Rabuſiów i złoczyńcow, częſtokroć nie ma gdzie oſadzić, ani czym wyżywić: zechcą przeto PP. Stany zaradzić tym nieporządkom.

IV. Spodziewaſię Nayiaśnieyſzy Pan, iż PP. Stany względne będą na iaſny Proiekt *Rady Nieuſtaiącey*, względem Werbownikow Zagranicznych ułożony.

V. Zeby w delikatney materyi Proiektu *Codicis*, od J. P. *Zamoyſkiego* na przeſzłym Seymie podanego, do wyznaczonych na to od Nayiaśnieyſzego Pana trzech *ex Senatu & Miniſterio*, Urodzony Marſzałek Seymowy tyleż Oſob z *Stanu Rycerſkiego* wybrał; którzyby na przyſzłym Seymie, ſwoich i nadeſłanych ſobie od Obywatelow myśli Komput prezentowali; a to dla oſzczędzenia nawet drogiego czaſu Seymu terazniey ſzego.

VI. Coſię tycze materyi i potrzeb Woyſkowych, w tym J. K. Mość do przełożenia przez *Radę Nieuſtaiącą* czyniċſię maiącego odwołuieſię, i do tegoż przełożenia przychylaſię. Tym czaſem Nayiaśnieyſzy Pan wyłożoną z z własnego Skarbu Summę 713,635. Zł: *Pol:* na różne potrzeby Woyſk Rzeplitey, iak ochoczo wydawał, tak chętnie teyże Rzepltey daruie.

VII. Ponieważ pokazałaſię znaczna mnieyſzość Intrat publicznych Skarbu W X. *Litew*: od Wydatkow przepiſanych Prawem; więc rozciągnienie na Kray *Litewſki* Jmprezy Tabaczney J. K. Mość proponuie. Ten ſpoſob, gdy w dwóch leciech pomnoży Sſkarb Publiczny, wtedy Podatek Procentowy z Kapitałow, będzie mógł być znieſiony.

VIII. Koſztem od Nayiaśnieyſzego Pana łożonym wynalezie-

nia Soli w Kraiu tak iuż bliſkie ſą nadzieie, że prawie pewności rownaiąſię; możność też korzyſtania z Gór Kruſzcowych, dowodnie ieſt okazana. Co powodem ieſt J. K. Mości do proponowania PP. Stanom, ażeby do Tabelli przyſzłych Expens przypiſać poſtanowiły Wydatek coroczny determinowaney podług woli PP. Stanow Summy do dyſpozycyi Nayiaśnieyſzego Pana.

IX. Oſoby ſkładaiące *Kommiſſyą Edukacyiną*, kończą w tym Roku przeznaczony Prawem 1774. bieg przepiſanych ſobie powinności, a kończą go w ſpoſob.tak chwalebny, że Krol Jmść P. N. Mił: ieſt w przeświadczeniu, iż trafia w myśl i żądanie wſzyſtkich Seymuiących, zapraſzaiąc też ſame Oſoby do kontinuowania teyże Funkcyi.

Czytani naoſtatek byli naprzód z Senatu od Jmci Pana Sekretarza W. W. X. Lit: potym z Stanu Rycerſkiego od Jmci Pana Sekretarza Seymowego, Kandydaci do Kommiſſyi Skarbowych Koronney i *Litewſkiey*; i na tymſię przeſzło ſobotnia Seſſya zakończyła.

Na przeſzłoponiedziałkowey zatym Seſſyi przyſtąpiono do wotowania na Kommiſſarzow Skarbow Kor: i *Lit*: których obranych Regeſtra na wczorayſzey Seſſyi po większey części przeyrzano.

Z ROSSYI.

Z Petersburga dnia 8. Września.

Dnia onegdayſzego między godziną 6. i 7. wieczorem przybył do tey Stolicy Xiąże Jmć *Pruſki*, odprawiwſzy wiazd od Bramy Mieyſkiey do Pałacu ſobie naznaczonego w paradzie naſtępuiącey. Szły naprzód liczne Karety z Ekwipażem Xiążęcym; po nich iechały dwa Korpuſy *Leybkozakow*, każdy od 24. ludzi po parze iadących; toż ſzła Jmperatorſka paradna ſześciokonna Kareta, w którey iechał ſam Xiąże Jmć w bogatym Mundurze, maiąc ſiedzącego przed ſobą Generał-Maiora *Potemkina*: przed którą Karetą biegło dwóch lauſrow, za nią ſtało dwóch haydukow, obok zaś iey iechał Koniuſzy; ſzła potym podróżna Xiążęcia ośmiokonna Kareta, po którey naoſtatek iechała reſzta ludzi Xiążęcych: ato wſzyſtko wpośrzód nieżliczonego ludu, który od rana ieſzcze na ten wiazd oczekiwał. Oprócz Kompanii polney czekała w Pałacu na Xiążęcia Jmci naznaczóna Gwardya, z 16. *Grenadyerow* zładaiącaſię. Do uſług zaś przydano dwóch Szambelanow, czterech Paziow, iednego Kamerdynera, dwunaſtu Lokaiow, dwóch Lauſrow, i tyluż Haydukow. Generał zaś Maior *Potemkin* ma być zawſze przy Xiążęciu Jmci. Po przybyciu do Pałacu naſtąpiła zaraz Kollacya, po któ-

rey Xiąże Jmć udałſię do ſpoczynku. Nazaiutrz, to ieſt dnia wczorayſzego około południa wyiechał Xiąże Jmć w liczney aſſyſtencyi do Dworu, i w Pokoiu tak nazwanym *Brylantowym*, Jmperatorowey Jeymci był prezentowany, gdy tym czaſem inni bawiliſię w Pokoiach *Koronnym* i *Kawalerſkim*. W krótce potym przybyło tamże W. Xięſtwo Jchmć, i mileſię z Xiążęciem Jmcią przy uprzeymych uściſkaniach przywitało: w którym czaſie tak Jmperatorowa Jeymć, iak Wielki Xiąże Jmć i Xiąże *Potemkin* mieli na ſobie Ordery *Orła Czarnego*. Po obiedzie u Jmperatorowey Jeymci poſpieſzył Xiąże Jmć do ſwego Pałacu dla przyięcia tam Wielkiego Xiążęcia Jmci Naſtępcę, poczym wieczorem naſtąpiły Komedya i Bal. Dnia zaś dziſieyſzego Xiąże Jmć Gość naſz odbiera u ſiebie Wizyty, i daie obiad dla Wielkiego Xiążęcia Jmci.

Z Burdygalii dnia 16. Września.

W tym momencie dochodzi nas nieprzyiemna nowina, iż 4. naſze okręty z *Marſylii* do *Ameryki* płynące od iedney *Angielſkiey* Fregaty i dwóch Armatorow ſą zabrane.

Z Węgier dnia 2. Września.

Złożone w Kościele Katedralnym Miaſta *Agria* (*Eger*) iednego Dzieciecia, z rozſkazu niegdyś Króla *Heroda* zabitego Ciało, które *Jędrzey II.* Król *Węgierſki*, nazwany *Jerozolimſki*, w Roku 1221. powróciwſzy z *Jeruzalem* do tego Kościoła darował, chcąc w większey czci Kapituła tameczna utrzymywać, za dozwoleniem Jmci Xiędza Biſkupa ſwego kazała robić w *Wiedniu* ſrebrną Trunę, maiącą mieć trzy ſtopy długości, półtory ſzerokości, a dwie wyſokości.

Z KURLANDYI.

Z Nitawy dnia 12. Września.

Xiąże naſz Jmć z okoliczności przeiazdu przez to Miaſto Xiążęcia Jmci *Pruſkiego* kazał wybić 280. Medalow, z których 80. ieſt złotych, i każdy waży po 12. Czerwonych Złotych a 200. ſrebrnych każdy od trzech łótow.

DONIESIENIE z WILNA

Wyſzły w Drukarni tuteyſzey Xiążki 1. Myśli z Francuſkiego, oraz Pieśni i Wierſze JP. *Tad.* Platera *Star. Dawlun. Konwiktora Jchść XX. Exiezuitow, 2. Nauka rozſądna obyczaiowa, i Polityczna z Francuſkiego z przypiſkami J. X. Jana* Jankowſkiego *iuż to rok piąty na urzędzie Prefektowſkim w tymże Konwikcie zaczynaiącego.*

NUM: XLIV.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w SOBOTĘ DNIA 28. PAZDZIERNIKA ROKU 1780.

Z ANGLII
Z Londynu dnia 22. Września.

W tych dniach, co rzeczą jeſt wcale niezwyczayną, Król naſz Jmć miał w Pałacu ſwym *St. James* prywatną bez żadnego ſwego Miniſtra, z Poſłem *Roſſyiſkim* Konferencyą.

Dnia dziſieyſzego dorocznego Koronacyi Królewſtwa Jchmościow, Królowa Jeymć naſza powiła ſzczęśliwie zrana Xiążęcia, który ieſt dziewiątym iuż Królewſtwa Jchciow ſynem, a czternaſtym dziecięciem,

Wſzyſtkie Liſty z *Portsmouth* odebrane potwierdzaią tę wiadomość, iż tam odebrano od Dworu rozkaz opatrzyć na 6. Mieſięcy żywnościami, i z iak naywiękſzym poſpiechem uzbraiać i trzymać w gotowości ośm okrętow ſzeręgowych i trzy Fregaty. Komendantem tey Eſkadry według wſzelkiego do prawdy podobieńſtwa będzie Kommodor *Fielding*; cel iednak tey wyprawy ieſt taiemnicą: domyślaiąſię tylko, iż podobno będzie użyta przeciwko Eſkadrze *Francuſkiey*, która wybita miedzią z *Breſt* ma płynąć dla wzmocnienia Jmci Pana de *Ternay* w *Ameryce*.

Część Obywatelow wyſpy *S. Lucyi* chciała tę wyſpę wydać *Francuzom*; tym końcem wyſypana była w nocy baterya na 30. armat, z którey miano do Fortecy ſzturmować z iedney ſtrony, gdy tym czaſem okręty *Francuſkie* z Wyſpy *Martyniki* przypuſzałyby do niey ſzturm z drugiey ſtrony od morza, i iuż do wykonania tego proiektu dzień czwarty Lipca był wyznaczony. Szczęściem dniem pierwiey rzeczſię ta odkryła, i zaraz iednego Indżyniera *Francuſkiego* iako i niektórych *Murzynow* do tey rzeczy wchodzących zchwytano, i do więzienia wſadzono.

Niektóre naſze okręty woienne i inne Statki zbroyne miały w tych czaſach zabrać przy

Brzegach *Francuskich* nie mało Statkow z żywnościami i potrzebami woiennemi morskiemi do złączoney Floty *Burbońskiey* płynących, iakoteż Okręt ieden Kupiecki *Hiszpański* 200,000. *Funt: Szter:* kosztuiący.

Z Londynu dnia 26 Września.

Na wybiciesię z pod Korony *Hiszpańskiey*, i ogłoszenie sobie swego własnego Króla, na 150,000. Obywatelow *Ameryki Południowey* do bronisię porwało.

Wielkiey wagi czytamy tu List o proiekcie pokoiu, którego rzecz iest następniąca.

„Zeby po długiey i uprzykrzoney ninieyszey woynie przywrócony naostatek i ustanowiony był pokoy powszechny i trwały, Ministrowie nasi tak wielkiey mądrości i razem wspaniałości pełen proiekt przedsiębiorą, iakiemu ieszcze nic nigdy podobnego wymyślono nie było. Dla przyprowadzenia do skutku tak pożądanego i wielkiego dzieła, mówią, iż *W. Brytannia* gotowa iest uznać uroczyście niepodległość swych zbuntowanych Osad *Amerykańskich*. i razem zezwolić, aby one powszechny ze wszystkiemi całego Swiata Narodami handel prowadziły, a to pod tym iedydie sprawiedliwym warunkiem, aby i inne udzielne Państwa *Europeyskie* też samą wolność Osadom swym nadały. Nie iest rzecz do wiary podobna, aby *Francya* lub *Hiszpania* mogły iaką prawdziwą temu warunkowi uczynić trudność, ponieważ byłoby rzeczą sprawiedliwości i rozumowi cale przeciwną, staraćsię obrócić Osady *Angielskie* na powszechny Narodow pożytek, a korzyści swych dzierżaw zachować w całości dla siebie samych. Jestci to prawda żadnego wywodu niepotrzebuiąca, iż wszystkie Osady z wielką pilnością, z krwawym staraniem, z wysypaniem summ niezmiernych, i z stratą wielu ludzi były założone od tych, którzy do tych czas za prawnych Właścicielow miani byli. Wszakże mimo tych pretensyi, od tak dawnego czasu w *Europie* za prawne uznawanych, ieśliby przez usiłowania iednych, a dopuszczania drugich Państw, odebrane były *W. Brytannii* Osady *Ameryki Pułnocney*, bez nadgrodzenia iey wolnym hadlem z Osadami *Ameryki Południowey;* tedy będzie iey odtąd zamiarem, i nieodmienną przyszłą polityką chwytaćsię i używać każdey okoliczności na przywrócenie tymże Osadom niepodległości i wolności Do wykonania tego proiektu, równie słusznego w sobie samym, iak powszechnie pożytecznego wswych skutkach znaydzie *W. Brytannia* wielką

łatwość, nie tylko w chętney innych Państw pomocy, aleteż w sposobności samych *Amerykanow Pólnocnych*, których świeży przykład i potęga, zyski i usiłowania, tak dzielne wespoł z *Anglią* pracowanie obiecuią, iż skutek za pewny można obiecywać Same Dworow *Wersalskiego* i *Madryckiego* Deklaracye zupełnie ten zamysł usprawiedliwiaią; bo ieżeli rzecz iest sprawiedliwa, aby Osady *Angielskie* wolne zostały, dla teyże samey przyczyny byłaby rzecz niesprawiedliwa, aby Osady *Francuskie, Hiszpańskie*, i inne trwały w podległości i niewoli; a zatym wszystkie Narody do ich uwolnienia bez trudności będą mogły dopomodz.,,

„ Pożytki z otworzonego handlu z *Ameryką Północną*, którey towary są podobne a nawet szkodliwe towarom *Europeyskim*, są barzo dalekie od tych, którychby dostarczały obszerne pod Ewatorem Kraie: iaka rozmaitość, iak wielka obfitość drogich materyałow do wywozu, do rękodzieł, do pożytku, i do zbytku, nieznayduie się w *Mexyku*, w *Perou*, w *Guyanie*, *Brazylii*. *Parakwaryi*, *Chili*, *Cuba*. *St: Domingo*, i innych Kraiach? Nie ieden się z zadziwienim nad tym zastanawia, że Narody będąc nieczułe na tak wielkie korzyści, obiecuią ie sobie znaleść w *Ameryce Północney*. Do pożytku zatym, spokoyności i uszczęśliwienia Narodu ludzkiego byłoby bez wątpienia rzeczą istotną odwalić wszelkie do handlu przeszkody, i poznosić kabaki; poszłoby zatym powszechne obfitych całego Swiata bogactw szukanie, zaostrzyłby się przemysł i ochota, Narody spólnie bez przeszkody korzystałyby, a przez swe zabiegi wzaiemnąby szczęśliwość pomnażały. Jeśli należy wierzyć Gazetom cudzoziemskim, *Francya* też toż samo zamyśla, i iedynie do przywrócenia wolney żeglugi i dobra powszechnego zmierza. Jakożkolwiek iest, to pewna, iż dzisieyszey woyny celem iest poniżenie potęgi i panowania *Angielskiego* nad morzem. Myśl, którą *Europę* łudzą, a ta iest, aby uczyniony był równy wydział potęgi morskiey, iest rzeczą niepodobną i śmiechu godną. Kray bowiem, który ma naywięcey do wywozu towarow, naywięcey też będzie miał Okrętow. Gdyby *Anglia* swą potęgę morską straciła, pewnieby nie *Hiszpania*, a tym mniey inne małe nadmorskie Państwa. lecz ią *Francya* osiągnełaby a *Europa* znalazłaby w niey strasznieyszą dla siebie, niż dotąd *Anglią*, Obywatelkę, widząc tęż potęgę w ręku naymocnieyszego lądem i morzem przy naywiększych oraz dochodach Mocarstwa; nie masz przyczyny obiecywać, aby z większym umiarkowaniem

z innemi Narodami miała postępować, niż iey poprzedniczka. Zadne Państwa *Europeyskie* nie powinne *W. Brytanii* zayrzeć tey mocy, którą ma na morzu, nigdy nie było iey zamiarem lub polityką rozszerzać się na lądzie; wszystkie iey czynności morskie z iey położenia i z ustanowienia rządu wypłynely. Maiąc wielkie lądowe woysko zgubiłaby swą wolność, a bez znaczney potęgi morskiey utraciłaby swą bytność. Nie dla głupiey więc i płochey próżności panowania nad *Oceanem*, lecz dla potrzeby fizyczney i moralney potęgę swą morską utrzymuie.... W posiedzeniach i rozmowach naszych Politykow poczęto niedawno mówić, iż między naywiększemi Państwami *Europeyskiemi* ułożona iest mocna liga, która ieśliby przyszła do skutku, pomogłaby bez wątpienia do trwałego w *Europie* pokoiu. Mocą tey ligi, do którey i *W. Brytania*, iak słychać, iest zaproszona, *Francya* byłaby pozbawiona tego Przymierza, które iey tak często do zamieszania pokoiu w *Europie* było przyczyną, kraie *Niemieckie* nie podległyby kłótniom i woynom, i każde Państwo miałoby pewną obronę przeciwko rozruchom i niepokoiom, tak często przez ambicyą i niezgodę wzniecanym. Proiektu tego wynależcą ma być Król Jmć *Pruski*; i to, iak było celem podróż Monarchow, tak iest podobno końcem teraźnieyszey morskiey Konfederacyi. „

Z Frankfortu dnia 19. Września.

W Listach o tey wiadomości donoszących czytamy także iż Xiąże Jmć Elektor *Bawarski* Woysko swoie do 40,000. powiększyć przedsięwziół.

Z Wiednia dnia 20. Września.

Dnia wczorayszego po południu Arcy-Xiąże Jmć *Maxymilian* Wielki Mistrz Orderu *Niemieckiego*, Koadiutor *Koloński i Monasterski* ztąd do *Mergentheim* wyiechał.

Z FRANCYI

Z Wersalu dnia 17. Września.

O obrotach woyska naszego do *Ameryki* wysłanego nie mamy poźnieyszych nowin nad te, które nam doniosły, iż Amirał *Angielski Graves* przybył iuż z swą Eskadrą pod Wyspę *Rhode-Island*, i że tenże pomieniony Amirał i drugi *Arbuthnot* zamkneli stoiącą w Porcie tey Wyspy Kawalera naszego de *Ternay* Eskadrę, a Generał *Clinton* z 15. blisko Tysiącami ludzi zbliżał się tamże końcem zabrania tey Wyspy. Będziemy mieli pewnieysze o tym nowiny, gdy odbierzemy prywatne z *Ameryki* przysłane Listy, które przypadkiem w *Baionnie* zostały.

Sławna nasza Panna Kawaler d' *Eon* otrzymała pozwolenie powrócenia z swego wygnania, i odkilku iuż dni tu się znayduie.